

طراحی پارچه براساس ساختارهای زنده و غیر زنده در الگوهای رفتاری

سحر شیخ^{*1}

کارشناسی ارشد طراحی پارچه و لباس

Email: Saharsheikh1204@gmail.com^{*1}

چکیده

انسان در زندگی همواره به دنبال پیشرفت و تکامل و فهم بهتر محیط اطراف خود بوده است و این پیشرفت و تکامل در همه زمینه‌ها از جمله طراحی پارچه و لباس به چشم می‌خورد. که این فهم بهتر از محیط در طراحی باعث ایجاد تنوع و پیشرفت بسزای خواهد شد. طراحان اغلب در ارائه طرح بیشتر به دنبال انتقال حس مورد نظر خود هستند. به همین دلیل الگوبرداری از ساختارهای موجود در طبیعت راه را برای این منظور هموار نموده است چرا که طبیعت منبع فرم‌های ارگانیک و دارای الگوهای با هدف خاص، و دارای حس‌های مختلف است. و با توجه به این که که طراحان پارچه اغلب نسبت به ساختارهای زنده و الگوهای رفتاری طبیعت بی توجه بوده‌اند، و به دلیل عدم شناخت کافی، از تنوع طرح‌ها کاسته شده است. هدف اصلی که این پروژه دنبال می‌کند، طراحی پارچه بر اساس ساختارهای زنده و غیر زنده در الگوهای رفتاری می‌باشد. روش تحقیق در این پژوهش کتابخانه‌ای و میدانی (مشاهده) می‌باشد. نمونه‌هایی از آثار طراحان در رشته‌های مختلف هنری گردآوری شده است. روش تجزیه تحلیل داده‌ها و اطلاعات و تبیین سوالات توصیفی تحلیلی/تطبیقی بوده است. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که پارچه‌های زنده که به وسیله دست تولید می‌شود با روح و روان و حس انسان مواجه می‌باشد که نسبت به پارچه‌های صنعتی دارای ارزش‌های زیبایی‌شناسی مضاعف و همچنین ارزش معنوی زیادی می‌باشد.

واژگان کلیدی: الگو، الگوهای طبیعی، طراحی، طراحی پارچه.

مقدمه

همواره انسان برای کسب خلاقیت و پیشرفت در امور نیاز به الگو دارد. که بهترین الگو برای پیشرفت و فهم بهتر محیط و طبیعت است. طبیعت همراه می‌تواند مانند معلمی برای نشان دادن راه حل و سرمشق دادن به قشرهای مختلف باشد. در واقع می‌توان گفت که طبیعت یک جامع کامل و بی‌عیب و نقص است که می‌تواند الگو خوبی برای تمامی اقشار مخصوصاً طراحان باشد. که با توجه به الگو قرار دادن ساختارهای زنده موجود در طبیعت هدف خود را به واسطه آن الگو بیان می‌کنند. در واقع اینطور هم می‌توان گفت که طراح با توجه به هدف خود به دنبال الگو در طبیعت می‌گردد. و طراح زمانی می‌تواند الگو مورد نظر خود را پیدا کند. که طبیعت و الگو را درک کند و دارای اطلاعات و شناخت کافی باشد. که این شناخت هم می‌تواند از لحاظ بصری باشد و هم از لحاظ ساختار و رفتار. بر همین اساس این پژوهش در نظر دارد ساختار زنده الگوها را مورد بررسی قرار دهد. و همچنین تحقیقاتی در حیطه مبانی بصری و رفتار الگوها و تاثیر کاربرد آن در طراحی پارچه بپردازد.

پیشینه تحقیق

بر اساس منابع موجود و در دسترس پژوهشگر، پژوهش‌هایی که تاکنون در حوزه الگوبرداری از طبیعت صورت گرفته‌اند به شرح ذیل می‌باشند. لازم به ذکر است که در معرفی تعدادی پیشینه، ابتدا مقالات، سپس پایان‌نامه‌ها و در نهایت کتب معرفی می‌شوند و ترتیب معرفی مبتنی بر حرف اول عنوان پژوهش‌ها است.

مقاله‌ها

۱- الگوبرداری از طبیعت، دکترهادی محمودی نژاد - مهندس زهره رخشان، در این مقاله به الگوبرداری از طبیعت در معماری اشاره دارد. نتایج تحقیق حاضر با اشاره بر مفهوم نوپای معماری زیست‌مبنا که از آن با نام بیوآرکیتکچر یاد می‌شود، به این نکته اشاره دارد که می‌توان از طبیعت بر اساس نوع تقسیم‌بندی زیربنایی معماری (فرم، عملکرد و تکنولوژی) در محورهای شکلی (فرمی) در فرمهای و احجام کالبدی معماری (الگوبرداری شکلی در سطوح مکانیکی: سازه‌های ایستایی، ساعت‌گونه‌ها و مکانیسمهای کنترل و در ضمن شکلها و فرمهای موجود در ارگانیسیمهای پست، حیوانات و گیاهان)، در محورهای ساختاری و عملکردی در کارکردهای عملکردی طبیعت و کاربریهای چند منظوره آن (الگوبرداری فیزیولوژیکی و رفتاری طبیعت: ساختار فیزیولوژیکی و رفتارهای ارگانیسیمهای پست، گیاهان و حیوانات) و در زمینه استفاده از تکنولوژی معماری با الگوبرداری از سیستم نظاموار طبیعت (الگوبرداری از قوانین طبیعت در سطوح طبیعی و ارگانیک) همراه با الگوبرداری نمادین و استعاره‌ای (الگوبرداری از سیستمهای اجتماعی و فرهنگی انسانی: جوامع انسانی و رفتارهای شناختی انسان) بهره گرفت.

۲- طبیعت در گفتگو با طبیعت، چارلز چنگز، ترجمه آبتین گلکار، مجله معماری، شماره ۲۷، ۱۳۸۳. در این مقاله طبیعت و سطوح مختلف آن مورد بررسی قرار گرفته است. از جمله طبیعت کیهانی، فیزیکی و... پرداخته است. وی معتقد است که باید از طبیعت استفاده کرد تا به رازهای اساسی طبیعت و عناصر یا رویدادهای سازمان دهنده خود آن دست یافت.

پایان نامه‌ها

۱- ارایه راهکار برای ایجاد ارزش در طراحی پارچه، هانیه امین زاده، کارشناسی ارشد طراحی پارچه لباس ۱۳۹۴، دانشگاه هنر معماری یزد، در این پایان‌نامه به الگو برداری از طبیعت و بررسی و تحلیل فرم‌ها و اشکال و بافت و جایگاه آنها در طراحی پارچه نیز اشاره شده است.

۲- الگوبرداری از طبیعت، نعیمه محمدی، یزدانپرست، کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۳. در این پایان نامه نیز به الگوبرداری از طبیعت در معماری می‌پردازد. و به جنبه‌هایی از الگوهای طبیعت که در امر معماری مؤثر واقع می‌شود اشاره دارد. در واقع بیشتر به عملکرد فرم‌ها در طبیعت و کاربرد آن در معماری تاکید دارد.

کتاب‌ها

۱- سرشت نظم ۱ و ۲، کریستوفر الکساندر، ترجمه رضا سیروس صبری، علی اکبری، ۱۳۹۰، مبحث اصلی این کتاب در مورد حیات و نظم موجود در طرح و همچنین الگو برداری صحیح از ساختار زنده در معماری و طراحی برای ایجاد حس خوب و زنده بودن طرح موجود، در پارچه و لباس.

۲- انسان، طبیعت، طراحی ۱، محمدعلی شاکری راد، دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۱. در این کتاب مباحثی از جمله نظام بررسی طبیعت، شکل و فرم، عناصر طبیعت و... با هدف شناخت طبیعت جهت استفاده و آگاهی طراحان از الگوها آمده است.

۳- طراحی با الگوهای طبیعی، مگی مکنب، ترجمه سارا سادات تجاره، میردشتی، ۱۳۹۲. در این کتاب به طبیعت و دلیل وجود برخی الگوها و بررسی دلیل فرم الگوها و همچنین به الگوبرداری‌های هدفمند و متنوع در طراحی می‌پردازد. و در واقع به شاخصه‌هایی از طبیعت اشاره دارد که از چشم طراحان بدور مانده است.

روش تحقیق

روش تحقیق این پژوهش بصورت کتابخانه‌ای و میدانی (مشاهده)، مقایسه‌ای/تطبیقی می‌باشد. ابتدا مطالعات کتب، مقالات، مجلات، و پایان نامه‌ها انجام شد و سپس بصورت توصیفی - تحلیلی شروع به تحلیل تحقیقات انجام شده کرده.

تعاریف واژگان

حیات

حیات: به عنوان نوعی خاص از مکانیزم (سازوکار) تعریف شده است.

ساختارهای زنده: ساختارهای زنده کلیه پدیده‌های دارای حجم سه بعدی را شامل می‌شود (کریستوفر الکساندر)

نظم: آراستن - ترتیب دادن - موزون (کریستوفر الکساندر)

الگو

واژه‌های متعددی معادل الگو عنوان شده اند از جمله: نقش، سرمشق، مثال، نمونه، مدل و... در این پروژه صرفاً به معادلهایی پرداخته می‌شود که با مفهوم الگوبرداری از طبیعت در معماری و هنر کاربردهای بیشتری دارند.

الگوهای طبیعی

الگوهای طبیعت را می‌توان راهنمایی برای ارتقاء کیفیت ساخته‌های انسان و ابزاری جهت خلاقیت به کار برد (بل، ۱۳۸۲).

طراحی

طراحی یکی از قدیمی‌ترین روش‌های برقراری ارتباط میان انسان‌هاست که پیش‌تر با ابزارهای ساده و به کمک خطوط اجرا می‌شود (شاپوریان، ۱۳۹۰، ۵). طراحی به دیگر سخن، «گونه‌ای بازنمایی تصویری یا نقش‌آفرینی است، عمدتاً با تاکید بر عنصر خط» (پاکباز، ۱۳۷۹، ۳۴۸).

کاربردالگوها در طراحی پارچه

طراحی پارچه یکی از عوامل موثر و موفق در تنوع و پیشرفت در صنعت پوشاک و پارچه می‌باشد. الگو، از ابزارهای مهم در طراحی پارچه محسوب می‌شود که در واقع استفاده از الگو درک عملکرد و تغییرات موجودات را برای ما آسان می‌کند (آنتونیادس، ۱۳۸۱، ۶۷). الگو در ریشه یونانی خود، به معنی در کنار هم نمایش دادن است و معادل واژه‌های الگو، نقش، مثال، نمونه است. برای اینکه به طرح‌های بهتر که دارای هماهنگی و تنوع بیشتری هستند برسیم. نیازمند این هستیم که مانند قوانین طبیعت عمل کنیم. و یکی از قوانین شاخص و مهم طبیعت وحدت و یا به نوعی به هم پیوستگی اجزای طرح می‌باشد. تا بتوانیم مانند الگوی خود قادر به انتقال حس و زیبایی و هدف مورد نظر باشیم (سلطانی، ۱۳۹۰، ۱۲).

رابطه طراحی با الگو

هدف از طراحی برقراری ارتباط با مخاطب است. از طریق طراحی و ارتباط بصری است که می‌توان حس و هدف مورد نظر را به مخاطب انتقال داد. به همین دلیل است که بهترین طراحی‌ها از قوانین ارتباط بصری استفاده می‌کنند (مکنب، ۱۳۹۲، ۶۲). انسان برای اینکه بتواند از الگو در طراحی استفاده کند، باید توانایی درک زبان آن را داشته باشد. می‌توان گفت که ما تا حدودی قادر به شناسایی زبان الگو هستیم که این آشنایی تا حدودی به ما در تشخیص و پیش‌بینی و پیام الگو کمک می‌کند و برای اینکه در طراحی بتوانیم هدف و حس مورد نظر را به مخاطب انتقال دهیم بهترین راه استفاده از تکرار پیام الگوست همانطور که در طبیعت هم قابل مشاهده می‌باشد. زیرا با تکرار متناوب طرح می‌توان پیام الگو و هدف مورد نظر را به صورت کامل انتقال داد (مکنب، ۱۳۹۲، ۶۵).

ایده‌یابی از طبیعت

انسان با مراجعه به طبیعت و توجه دقیق به آن می‌تواند ایده‌های بسزایی را بیابد که این ایده‌ها برای تحقق نیاز به انجام آزمایش و تحقیق کافی دارند. در واقع طبیعت خود مادر بسیاری از اختراعات و ابداعات و پیشرفت بشر می‌باشد. و از طبیعت می‌توان به نام مرجع تقلید نام برد. در واقع اگر به صورت دقیق و ریز به اختراعات بشر توجه کنیم مشابه آن را در طبیعت خواهیم دید. ایده‌یابی و الگو برداری از طبیعت در طول تاریخ قابل مشاهده بوده است با این تغییر که در گذشته بیشتر به مصابه نگاه، مقایسه بوده است، اما در زمان حال بیشتر به درک و فهم زبان الگو می‌پردازند که این موضوع خود باعث انتقال واضح‌تر پیام الگو و پیشرفت بسزایی در زمینه مورد نظر می‌شود.

پارچه زنده

پارچه زنده پارچه‌ای است که با روح روان و حس انسان مواجه باشد. و نسبت به پارچه‌های صنعتی دارای ارزش‌های زیبایی‌شناسی مضاعف و همچنین ارزش معنوی زیادی می‌باشد. اگر بخواهیم چیزی با زیبایی قابل مقایسه با آن بسازیم - فهم آن به مثابه ماشین بی‌فایده است، چرا که زیبایی و نظم که در آن می‌بینیم و ما را به شوق می‌آورد، امکان بیان به صورت ماشینی ندارد. در خلق اثر هنری، نگاه ماشینی به نظم همواره باعث چشم‌پوشی از برخی ضروریات می‌شود. برای نیل به این هدف (طراحی پارچه زنده) لازم است با تمرکز بر حیات، و نظم و کلیت طراحی صورت گیرد (کریستوفر الکساندر، ۱۳۹۴، ۲۰).

کاربرد الگو در طراحی پارچه های زنده

اغلب طراحان پارچه جهت شروع به کار اولین قدمشان انتخاب الگوی مناسب جهت ایده برداری است. انتخاب الگوی مناسب با هدفی که طراح دارد می‌تواند راه را برای ادامه کار هموار کند. در این رابطه برای شروع کار طبیعت می‌تواند بهترین انتخاب باشد، چرا که منبع الگوهای مناسب و پر محتوا طبیعت است، در این راستا هیچوقت طراحان از این منبع الهام غافل نبوده و نیستند. نکته قابل ذکر این است که در طراحی لباس شاید بیشترین تمرکز طراحان به روی زیبایی طرح باشد اما در طراحی پارچه علاوه بر زیبایی باید مفهوم فرم‌ها هم بررسی شود و شناخت بهتر الگو از لحاظ مفهوم و عملکرد به زیباتر شدن طرح در عین معنا دار شدن آن، و مهم تر از همه در ایجاد طرح های زنده کمک قابل توجهی می‌کند. طرح ایجاد شده باید با توجه به الگو خود دارای حس زیبای شناسی و زنده و دارای روح و حس خوب باشد.

روند تشکیل و طراحی پارچه های زنده

همه اکتشافات فوق العاده بشری یا با مطالعه دقیق به دست آمده اند یا به صورت تصادفی یا با هر دو، که بهترین حالت، با هر دو (هم مطالعه و هم تصادفی) است. چرا که قلب و مغز طوری طراحی شده اند که با هم کار کنند مغز با منطق و فراستش مشکل را حل می‌کند و قلب با احساساتش به طرف راه حل‌ها می‌رود. شاید ما نتوانیم کاری کنیم که خلاق تر شویم اما می‌توانیم با استفاده بهتر از مغز و قلبمان ابزارهای رسیدن به حس خوب و حیات را در خودمان تقویت کنیم (مکنب، ۱۳۹۲، ۸۰).

در فرایند ارتباطی بین هنرمند و مخاطب، ابتدا هنرمند محتوا و پیام مورد نظر را با نشانه‌ها و عناصر آشنا در قالب یک اثر هنری می‌آفریند. سپس هنگامی که مخاطب مقابل اثر تولید شده قرار می‌گیرد پیام مورد نظر با رمز گشایی نشانه‌ها و عناصر تصویری، به مخاطب منتقل می‌شود. چنانکه در این فرایند دیده می‌شود، هنرمند با آگاهی کامل از ویژگی‌های ادراکی مخاطب خود به خلق اثر مبادرت می‌ورزد و حس مورد نظر را دریافت می‌کند (نیرومند، ۱۳۹۳، ۵۰). به عنوان طراح می‌دانیم که طرح، سیگنالی از قصد و نیت طراح است، اما باید زبان آن دنیایی که طرح برایش خلق می‌شود را بشناسیم تا ایده مان دارای حس و حیات باشد. وقتی شما یک طراحی بصری خلق می‌کنید، در واقع در حال طراحی یک رابطه هدف دار بین قلب و مغز هستید زمانی که ما بتوانیم این رابطه بین قلب و مغز را خوب اجرا کنیم می‌توانیم در روند طراحی موفق باشیم (مکنب، ۱۳۹۲، ۴۶). یکی از روش‌های طراحی پارچه زنده استفاده از تکنیک سوزن دوزی می‌باشد. که طرح را از یکنواختی و یکدستی در می‌آورد. و در مواردی پارچه را دارای بعد می‌کند که خود باعث ایجاد حیات حس‌های خوب و زیبای شناسی می‌شود.

طراحی لباس و پارچه با الهام از طبیعت (ساختار زنده)

طبیعت زیبا و بی نقص است و به طور قطع منبع الهام بسیار خوبی برای هنرمندان و طراحان به شمار می‌آید. آنچه طی سالیان متممادی از اصطلاح «الهام از طبیعت» برداشت می‌شد، فقط به بخش هنری و زیبایی شناسانه آن نظر داشت؛ در حالی که هدف دانش «الگو» توجه به هردو جنبه کاربردی و زیبایی شناختی سیستم‌های طبیعی است. دانش شناخت الگو حامی نوعی نگاه مفهومی، مطلع و قدر دان از سوی طراحان، تولیدکنندگان و سیاستگذاران جوامع امروزی است تا از طبیعت چاره اندیشی بیاموزند. دانش الگو و تعاملات صحیح میان طراحان منسوجات ساختارهایی پایدارتر و سازگارتر با طبیعت را برای آینده منسوجات بشر پیشنهاد می‌دهد.

اغلب طراحان پارچه و لباس جهت شروع به کار، اولین قدمشان انتخاب الگوی مناسب جهت ایده برداری است. انتخاب الگوی مناسب با هدفی که طراح دارد می‌تواند راه را برای ادامه کار هموار کند. چرا که منبع الگوهای مناسب و پر محتوا طبیعت است، در این راستا هیچوقت طراحان از این منبع الهام غافل نبوده و نیستند. نکته قابل ذکر این است که در طراحی لباس شاید بیشترین تمرکز طراحان به روی زیبایی طرح باشد اما در طراحی پارچه علاوه بر زیبایی باید مفهوم فرم‌ها هم بررسی شود و شناخت بهتر الگو از لحاظ مفهوم و

عملکرد به زیباتر شدن طرح در عین معنا دار شدن آن، کمک قابل توجهی می‌کند نمونه‌هایی از این الگوبرداری جمع آوری و مورد تحلیل قرار داده شده است.

نمونه‌های الگوبرداری شده از طبیعت در طراحی لباس

شکل ۱: طراحی لباس و کیف و آباژور با الگوبرداری از نوعی برگ صورت گرفته است. ویژگی که طراح در الگوبرداری خود مد نظر داشته رنگ، نوع بافت الگو بوده است. در این طرح خلاقیت در ارائه بافت به خوبی بکاربرده شده و با ایجاد پلیسه توانسته خطوط کلی الگو را به تصویر بکشد.

شکل ۱- طراحی لباس با الهام از نوعی گیاه

شکل ۲: لباس مورد نظر در تصویر زیر طرح انتخابی از پروانه می‌باشد آنچه که در طرح لباس مورد نظر قابل مشاهده است استفاده از نقش‌های موجود در بال پروانه و قرینه بودن آن و رنگ و استفاده از پارچه جنس سیلک می‌باشد. دامن این لباس به صورت بال‌هایی بر روی هم دوخته شده است. در فرم بالاتنه این لباس هم از طرح بال‌های پروانه نیز استفاده شده است و در خط مرکز قرینه از تن خود پروانه نیز کرده. و از شاخک‌های آن هم به عنوان تزئین سر مانکن استفاده شده.

شکل ۲- طراحی لباس با الهام از پروانه

نمونه‌های الگوبرداری شده از طبیعت در طراحی پارچه‌های ماشینی و دست‌ساز

شکل ۳: طرح پارچه‌ای را که مشاهده می‌کنید، طراحی پارچه با الهام از گل می‌باشد. که طرح شماره ۱ طرحی است توسط ماشین بافندگی ساخته شده است و دارای حس حیات و زنده بودن نیست. اما در طرح ۲ و ۳ که توسط دست انجام شده است در مواجهه با طرح حس خوب و خوشایند به مخاطب انتقال پیدا می‌کند. که اگر بخواهیم از لحاظ نوع الگوبرداری و یا برداشت از الگو را شرح دهیم باید گفت نوعی از برداشت انتزاعی (تجربیدی) را طراح داشته.

شکل ۳: طراحی پارچه با الهام از گل‌ها

شکل ۴: در طراحی پارچه‌های زیر پارچه ۱ توسط کارخانه انجام شده است که فاقد روح و احساس خوب است و نمی‌تواند تاثیر مثبتی در مخاطب نیز ایجاد کند. اما در پارچه‌های شماره ۲ و ۳ که توسط دست انجام شده است دارای حس خوب و انتقال سریع پیام می‌باشند. طرح پارچه‌ای را با الگوبرداری انتزاعی واقع‌گرا، که نوعی از برداشت تجریدی است را با فرم مرکب نشان می‌دهد. طراح در ارائه این طرح با بکاربردن تراکم موجب تغییر در وزن و انرژی فرم، و با جهت دادن به فرم‌ها، جریان و حرکت را ایجاد کرده است. نکته دیگر در خصوص این طرح، بکار بردن الگوی انفجار (پخش شدن) در فرم دایره آورده شده در طرح می‌باشد. در اینجا می‌بینیم که با دانش بصری و الگوبرداری از طبیعت طراح موفق به ارائه طرحی منسجم و با ارزش شده است.

شکل ۴: طراحی پارچه تلفیقی از گیاه و حشره

شکل ۵: در طراحی زیر هر سه طرح توسط دست نیز انجام شده است در واقع پارچه‌سازی شده است که در طرح ۱ با مروارید و سنگ و نخ دمسه استفاده شده است. در طرح ۲ از نخ و ابر و سوزن و در طرح ۳ از سکه دوزی سنگ و ملیله نیز استفاده شده است. طراح برداشتی واقع‌گرایانه و کاملاً تقلیدی را از قسمتی از پر طاووس داشته، اما از لحاظ بصری سعی کرده با بکار بردن فنونی طرح را جذاب تر کند، از جمله با تغییر در اندازه و جهت ایجاد حرکت و نیز با کاربرد تکنیک‌هایی توانسته ایجاد بافت بصری را در زمینه موجب شود. مخاطبی که این طرح را می‌بیند احساسی از لطافت پر طاووس را تجربه خواهد کرد، این موضوع حاکی از قدرت بیان طراح در ارائه طرح می‌باشد.

شکل ۵: طراحی پارچه با الهام از پر طاووس

شکل ۶: در طراحی پارچه‌های زیر به روش مارپیچ (حلزونی) هم مقایسه طرح ۱ که ماشینی است و توسط کارخانه انجام شده است با طرح ۲ و ۳ که دست ساز هستند و از متریل خاص نیز استفاده شده اند را انجام می‌دهد. در مقایسه این طرح‌ها متوجه این خواهیم شد که طرح‌های دست ساز بسیار در روحیه افراد و ایجاد حس خوب موثر و موفق هستند. طرح ۱ ماشینی بوده و طرح ۲ مروارید دوزی و سوزن دوزی می‌باشد و طرح ۳ آینه دوزی و گلدوزی و سوزن دوزی در کنار هم می‌باشد.

شکل ۶: طراحی پارچه با الهام از حلزون

شکل ۷: الگوی شاخه‌ای طبیعت: کاربرد این الگو به طور منظم در سطح پارچه موجب عنصر موتیف و به شکل طیف در سرتاسر سطح پارچه ایجاد شده است. که طرح ۱ ساخت ماشینی و طرح دوم سوزن دوزی و طرح ۳ سوزن دوزی و مروارید دوزی می‌باشد. طرح ۱ فاقد حس خوب و زنده می‌باشد. ولی طرح ۲ و ۳ دارای حس خوب در فرد و انتقال پیام طراح با سرعت بیشتر به مخاطب می‌شود. در طراحی پارچه نقش فراوانی دارد. عنصری بصری که در طرح بکار رفته و توسط الگوی حرکت شاخه‌ای که از پایین به سمت بالا کشیده شده است نشان داده شده این ویژگی در مخاطب احساس رشد و حرکت به روی سطح پارچه، را بیدار خواهد کرد.

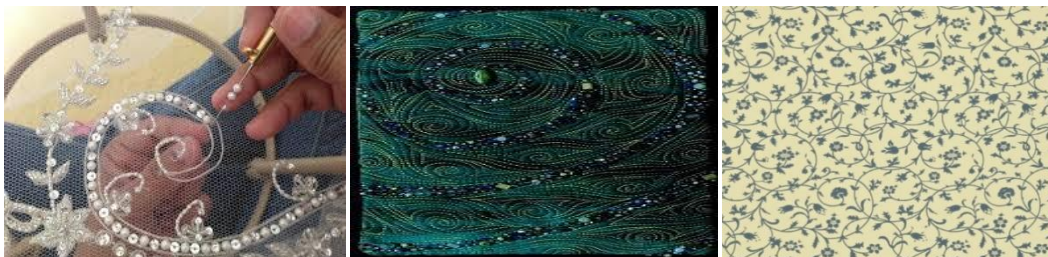

شکل ۷: طراحی پارچه با الهام از شاخ و برگ

شکل ۸: مقایسه طرح ماشینی و طرح‌های دست دوز: طرح ۱ که ماشینی است حس و منظور اسپیرال را به صورت قوی نمی‌تواند به مخاطب انتقال دهد. اما طرح ۲ که سوزن دوزی و سنگ دوزی می‌باشد و طرح ۳ که مروارید دوزی و دمسه دوزی است قادر به انتقال

سریع پیام به مخاطب و حک شدن تصویر در ذهن مخاطب و ایجاد حس خوب در افراد می‌شود. در بررسی و تحقیقاتی که در فصل گذشته انجام شد مابین فرم‌ها در طبیعت بیشتر شاهد، فرم حلزونی (اسپیرال)، بودیم؛ و این نشان از قوی بودن این فرم است. تا آنجا که در ردیف الگوهای حرکتی به حساب می‌آید. و در واقع از پرکاربردترین و خوشایندترین الگوها شناخته شده است. طراح الگوی حرکتی، حلزونی را انتخاب نموده. این الگو دارای مفهومی از رشد و حرکت و پیش روی را در خود داراست. و در طراحی پارچه سیالیت و منحنی‌های ظریف زنانه را به خاطر می‌آورد. طراح در این نمونه با کاربرد تراکم، توانسته انرژی فرم را بیشتر نماید؛ در بیان تصویری، تراکم موثرترین روش است که طراح دارای سواد بصری بهتر می‌تواند از این پارامتر بهره‌گیرد.

شکل ۸: طراحی پارچه با الهام از فرم حلزونی

نتیجه‌گیری

طبیعت در اغلب موارد برای مشکلات راه حلی دارد. دست یافتن به این راه حل‌ها مستلزم شناخت الگوها و استراتژی‌های آن‌هاست، در برخی موارد برای رسیدن به این آگاهی و پیاده کردن در طرح درک زبان الگو طراح را نیازمند خواهد بود، و بعضاً با بکارگیری برخی از قواعد مبانی بصری امر انتقال پیام راحت‌تر انجام خواهد گرفت. و در نهایت و به نقل از مگی مکنب: ((طراحی برای تقویت ارتباط شما با هستی است. استفاده از قوانین طبیعت به شما اجازه می‌دهد قالبی زیبا، کارآمد و احساس برانگیز برای ایده تان داشته باشید. شما به آن تعلق دارید و آن نیز به شما تعلق دارد. پس از آن استفاده کنید.))

منابع

- محمودی نژاد، هادی، درخشان، زهره، الگوبرداری از طبیعت. <http://iranmemari.com>
- چنگز، چارلز، طبیعت در گفتگو با طبیعت، ترجمه آبتین گلکار، مجله معمار، شماره ۲۷، ۱۳۸۳.
- هانیه، امین زاده
- محمدی، نعیمه، یزدانپرست، الگوبرداری از طبیعت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد معماری، ۱۳۸۳.
- کریستوفر الکساندر ترجمه رضا سیروس، ۱۳۹۲
- شاگری راد، محمد علی، انسان، طبیعت، طراحی (۱)، انتشارات دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۸، چاپ چهارم.
- مکنب، مگی، طراحی با الگوهای طبیعی، مترجم سارا سادات تجاره، فرهنگسرای میر دشتی، ۱۳۹۲، چاپ اول.
- کریستوفر الکساندر ترجمه رضا سیروس، ۱۳۹۲
- بل، سایمون، منظر، الگو، ادراک فرایند، ترجمه بهناز امین زاده، دانشگاه تهران، ۱۳۸۲.
- پاکباز، روئین، دایره‌المعارف هنر (نقاشی)، پیکره‌سازی و هنر گرافیک، تهران، فرهنگ معاصر، ۱۳۷۹، چاپ دوم.
- آنتونیادس، آنتونی سی، بوطیقای معماری، ترجمه احمدرضای، سروش، ۱۳۸۱
- سلطانی، صابر، معماری و طبیعت، تقلید یا الگوبرداری؟، پایان‌نامه کارشناسی ارشد معماری، ۱۳۹۰.
- کریستوفر الکساندر، ۱۳۴۸
- نیرومند، محمد حسین، دست‌ور العمل‌های فیل آبی برای ایده‌یابی، فرهنگسرای میردشتی، ۱۳۹۲، چاپ سوم.
- مکنب، مگی، طراحی با الگوهای طبیعی، مترجم سارا سادات تجاره، فرهنگسرای میر دشتی، ۱۳۹۲، چاپ اول.